

Občianska spoločnosť v Slovenskej, či Českej republike je na úrovni, že vo výroku „Niektorí by s tým mal niečo robiť“ daný podmet „niektorí“ odkazuje nutne na tretiu osobu a vzťahnuť túto tézu na osobu prvú chce nadštandardnú dávku aktivity a angažovanosti. Spoločnosť by bola na lepšej ceste, ak by sme danú vetu preformulovali na „Mali by sme s tým niečo robiť“. A práve táto premena tézy demonštruje základný princíp priamej akcie. Nie presvedčiť niekoho (zvyčajne „činné“ orgány výkonnej, či zákonodarnej štátnej moci), ale vziať si aktivitu do vlastných rúk a dosiahnuť cieľ cestou, ktorá je v mnohých prípadoch najjednoduchšia, resp. dosahuje najinstantnejších dôsledkov.

Je to určite tak? Je priama akcia najjednoduchším riešením problémov? Pravdupovediac, záleží na danom probléme. Vecí, ktoré treba riešiť je mnoho a majú širokú škálu vlastností a podproblémov, ktorých ideálny spôsob riešenia sa môže rôzniť. Ďalším faktorom je prístup daného človeka, či skupiny ľudí, ktorí sa snažia problém vyriešiť. Tu sa dostávame do rozlíšenia reformistického a revolučného prístupu (Novák, 100). Už z ich názvov vyplýva základný rozdiel a to ten, že reformistický prístup využíva priamu akciu ako poslednú možnosť a aj to často ako prostriedok medializácie problému a prístup revolučný ju využíva ako hlavný prostriedok. Táto diferenciácia sa prekrýva s rozdelením na liberálnu a anarchistickú akciu, pričom liberálna priama akcia zodpovedá reformistickému prístupu, keďže uznáva štát a jej cieľom je meniť zákony, pričom anarchistická akcia má revolučné ciele a snaží sa priamo svojou činnosťou nastoliť taký stav vecí, aký si jej činitelia predstavujú. (Novák, 103).

Moja priama akcia pramenila z dlhodobej nespokojnosti môjho najbližšieho okolia obyvateľov bytu ohľadom stavu kúpeľne. Genéza nášho bývania siaha k prvému septembru 2017, kedy sa väčšina z nás nastahovala na byt. Byt bol vybavený obstojne, konkrétne kúpeľňa na tom nebola nijak výrazne zle. K vybaveniu patrili skrinky s dostatočným úložným priestorom pre šiestich ľudí, osvetlenie, umývadlo a vaňa. Vaňa však od zvyšku kúpeľne nebola oddelená ničím. Nevýhody tohto zriadenia sme si uvedomili po čase približne týždňa až dvoch, kedy sa po pravidelnom užívaní týchto priestorov začala hromadiť voda v pred vanou, kde sa okrem iného nachádza umývadlo a je tam teda najfrekventovanejší pohyb ľudí.

Prvotné znepokojenie však vystriedala apatia – na tomto príklade vidno, že to v takýchto malých spoločnostiach môže fungovať analogicky k tým veľkým. Aj napriek bezprostrednej nespokojnosti a rozčarovaniu z užívania kúpeľných priestorov sa kvôli nedostatku aktivity spoločnosť obývajúca byt zmierila s daným stavom a užívala kúpeľňu týmto spôsobom. Zlom začal prichádzať na prelome januára a februára, kedy z nie úplne identifikovateľných dôvodov sa nespokojnosť začala vracat medzi obyvateľov.

Nádej na zlepšenie vyvstala organicky spolu s personálnymi zmenami na byte. Pristáhol sa nový človek, ktorý plánoval prísun časti nábytku na osobnom automobile a zároveň návštevu veľkoobchodu s nábytkom. Toto podnietilo nevídaný záujem zvyšku domácnosti v súvislosti s obnoveným znepokojením nad stavom kúpeľných priestorov a začala sa plánovať priama akcia na zlepšenie nepriaznivého stavu.

Prístup bol jasný. Keďže spoliehať sa na riešenie situácie zo strany vládnych inštitúcií nám prišlo naivné (eufemisticky povedané), zvolili sme metódu revolučnú. Ďalší aspekt, ktorý k tomu viedol bol ten, že daný problém bol problémom našej bytovej mikro-spoločnosti a teda daný stav, ktorý vládol v oblasti kúpeľných priestorov bolo treba zmeniť. V tomto prípade sme sa riadili heslom, že by sa mali čestní ľudia vzbúriť a vyvolať revolúciu (Thoreau, 5). Pre naše prekvapenie sme zistili, že je tu takých ľudí 100%.

Keďže nám však zákony a podmienky zmluvy s majiteľkou bytu v danej dobe nezakazovali vytúženú zmenu vykonať, nemuseli sme riešiť prípadné scenáre konfrontácie s policajným aparátom. Každopádne v prípade, že by sme museli konať v rámci tohto činu v konflikte so

zákonem, boli sme pripravení nechať sa podrobiť vyšetrovaniu, nakoľko väčšinou nepopierame úlohu štátu, ale zároveň by sme chceli poukázať na neškodnosť a právo ľudí vlastníť a inštalovať si záves do kúpeľne.

Praktický plán tejto akcie bol nasledovný. Využiť automobil, ktorý priniesol nábytok novmu spolubývajúcemu, vypraviť sa s ním do veľkoobchodu s nábytkom a zakúpiť teleskopickú tyč na záves a samotný záves. Problém nastal v momente, keď vlastník automobilu deklaroval, že kvôli nečakanému meškaniu kvôli premávke v meste Brno nemá dostatok času zúčastniť sa plánovanej akcie.

Vďaka bohatým skúsenostiam väčšiny obyvateľov bytu sa však vytvoril plán nový a to ten, že sa využije hromadná doprava. Vyslali sa teda dvaja najskúsenejší adepti s dostatkom finančného obnosu a nakúpili potrebný materiál. Následný prevoz prebehol hladko, bez odporu bežného obyvateľstva, či vodičov hromadnej dopravy. O inštaláciu sa postarali manuálne najzručnejší, ale pomáhali aj menej zruční ľudia, ktorí však boli zapálení pre vec a vo výsledku ich to obohatilo získanými skúsenosťami zručnosťami.

Úlohy teda boli rozdelené na základe kompetencií a celá akcia bola organizovaná zásadne nehierarchicky, najmä vďaka prirodzeným tendenciám obyvateľstva bytu na hierarchizujúcu snahu jednotlivcov reagovať verbálnym odporom, ignoráciou, či sabotážnymi technikami.

Či táto priama akcia prebehla dostatočne skoro, je otázne, každopádne však jej vykonanie prinieslo výrazné zlepšenie životného komfortu celej mikro-spoločnosti obývajúcej daný byt a teda z môjho pohľadu bola jednoznačne úspešná. Môže sa zdať, že nemala dopad na veľký počet ľudí a toto zdanie je iste opodstatnené, ale určite mala význam pre tých šesť ľudí, ktorí sa jej zúčastnili a na ktorých životy vplývala najviac a ako jeden z ich musím povedať, že mala motivačný účinok a uvedomili sme si, že ak sa nám niečo nepáči je často jednoduchšie vziať iniciatívu do vlastných rúk a zmeniť to. „A přitom taková blbost“.

Zdroje

NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikálně ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017. Knižnice sociologické literatury. ISBN 978-80-7419-254-8.

THOREAU, Henry David a Andrea POLÁČKOVÁ. *Občanská neposlušnost*. Brno: Zvláštní vydání..., 1995. S sebou. ISBN 80-85436-22-1.